

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТ. РАКОВСКИ”

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Веселин ВУЧКОВ,
член на научното жури в конкурс за придобиване на образователната и научна степен „доктор”, обявен във Военна академия „Г. С. Раковски” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)“; професионалното направление 9.1 Национална сигурност; област на висше образование 9. Сигурност и отбрана; съобразно Заповед № СИ29-РД03-100/04.05.2022 на Началник на ВА

Рецензент: проф. Веселин Бориславов Вучков, доктор по право

Кандидат: Огнян Стоичков Янакиев

I. Кратки биографични данни за кандидата

Дисертантът Огнян Стоичков е магистър по право на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ (1992). От 1993 г. практикува като адвокат към Софийска адвокатска колегия. От 2009 г. до 2013 г. е народен представител; а от 2014 г. до момента е член на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКРС), избран от Парламента. Бил е лектор и в Националния институт на правосъдието.

Дисертацията е разработена в свободна форма на обучение към научна секция „Стратегически изследвания на сигурността и отбраната“ при институт „Перспективни изследвания за отбраната“ на Военна академия. Научното ръководство е осъществявано от проф. дн Митко Стойков.

II. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Заглавието на дисертационния труд е: „Усъвършенстване на използването на специални разузнавателни средства за защита на националната сигурност”. Представеният труд е структуриран в *три глави, съдържа също увод и заключение, както и библиография, общи изводи, приноси и приложения.*

Общият обем на дисертационния труд е 176 страници.

Глава първа на дисертационния труд е озаглавена „Теоретични основи за защита на националната сигурност и използването на специални разузнавателни средства“. Тази глава включва *пет параграфа*.

Глава втора е посветена на *организацията по използването на специални разузнавателни средства* и от своя страна съдържа *три параграфа*.

Глава трета разглежда усъвършенстването на използването на специалните разузнавателни средства за защита на националната сигурност. Тук откриваме *четири параграфа*.

III. Актуалност и значимост

Няма съмнение, че дисертационният труд се отличава с голяма *актуалност*. Темата „специални разузнавателни средства“ е обект на изследователски интерес за целия период след 1989 г., при това от различни гледни точки: законодателна уредба, правоприлагане, съдебна практика, контрол, политически последици, злоупотреби. Самият институт на специалните разузнавателни средства (има предвид като правен институт, т. е. съвкупност от правни норми, регулиращи еднотипни обществени отношения) непрекъснато се нуждае от усъвършенстване и настоящата дисертация е положителен пример в това отношение.

Това определя и *значимостта* на представения труд – със сигурност предстоят промени в института на специалните разузнавателни средства (организационни, структурни, закони, подзакони и пр.) и разработената дисертация по тази важна тема ще има своя принос.

IV. Основни приноси (научни и научно-приложни) и резултати: характеристика и оценка

В съдържанието на дисертационния труд могат да бъдат открити следните по-съществени научни приноси:

Първо, направена е сполучлива и подредена историческа ретроспекция на института на специалните разузнавателни средства в български условия, а също и показателен сравнително-правен преглед (САЩ и Руска федерация, в по-малка степен Франция и Германия). Намирам това за изключително полезно начинание. При това разсъжденията на автора на дисертацията Стоичков са формулирани през призмата на понятието за национална сигурност, концепцията/концепциите за наказателна политика, стратегията/стратегииите за национална сигурност и различните закони в тази област. Самото понятие „национална сигурност“ е интерпретирано

в неговия наказателно-правен аспект, както и през призмата на европейското сътрудничество в сферата на сигурността. А това е необходимо и важно с оглед темата на дисертацията. Международните правни актове в сферата на защита на фундаментални човешки права също са намерили място – това е абсолютно задължително, когато иде реч за специални разузнавателни средства. Подкрепям напълно направените разграничения по основни теми и институти; тези разграничения са от съдържателно естество, не само от формално естество.

Второ, основният научен принос е концентриран в Глава трета на дисертацията – авторът „стъпва“ върху няколко възможни варианти за усъвършенстване на използването на специалните разузнавателни средства (конкретно) с оглед защитата на националната сигурност, като е ползван опитът на други държави и са съобразени европейските правни актове. Много внимателно и аргументирано докторантът Стоичков представя възможните варианти с оглед правната техника: кога ще се изисква промяна в Конституцията, кога реформата би могла да се осъществи без ревизия на българския Основен закон. Най-подробно са изложени идеи за промени в Наказателния кодекс, Закона за специалните разузнавателни средства и Наказателно-процесуалния кодекс. Впечатлен съм от качеството на аргументите и спокойния академичен тон. За основа на някои разсъждения са послужили дори постановки от проекта за нов Наказателен кодекс, който бе подложен на обществено обсъждане през 2014 г. (макар и да бе изоставен като идея за реализация, може би незаслужено), както и актуалното ново Решение на Съда в Страсбург по темата за СРС-тата от м. януари 2022 г. Много внимателно са подбрани нормите от Особената част на Наказателния кодекс, когато авторът анализира престъпни прояви, покриващи в някаква степен различни аспекти от понятието „национална сигурност“. Сполучливи са изводите относно нужните промени при сроковете за използване на СРС, взаимодействието между институциите, уведомяването на заинтересованите лица и др. под. За първи път в научната публицистика срещам сериозни аргументи за необходимостта един нормативен акт (с ранг на закон) да регламентира сходните обществени отношения по повод специалните разузнавателни средства и достъпа до трафични данни (т. нар. разпечатки). Въобще цялостният концептуален модел за специални разузнавателни средства в български условия, представен от автора на дисертацията, заслужава подкрепа.

Голяма част от изводите са подкрепени от проведено емпирично изследване.

На основата на гореизложеното смятам, че *авторът на дисертационния труд притежава задълбочени теоретични знания по специалността и категорична способност за самостоятелно научно*

изследване; трудът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

V. Оценка на публикации и авторство

Авторът представя *четири публикации* по темата на дисертацията в авторитетни научни списания в България. Приемам и четирите публикации. Публикациите доказват изследователските способности на докторанта, допринасят за постигане целите на дисертацията и са лично дело на автора. Нямам информация за цитирането им от други автори. Авторефератът, с обем от 41 стр., отразява изчерпателно и достоверно структурата и съдържанието на дисертацията.

VI. Литературна осведоменост и компетентност

В текста на дисертационния труд *источниците* от библиографския списък са цитирани уместно и коректно. Цитирани са 76 библиографски единици, почти изцяло на български език. Ползвани са и Интернет-ресурси. Общо са направени 477 бр. позовавания под линия. Всичко това свидетелства за значителната информационна осведоменост на докторанта.

VII. Критични бележки и препоръки

Ще си позволя някои незначителни *бележки и препоръки*:

Не мога да приема тезата, лансирана от автора, за необходимост от ревизия на модела за назначаване на Председателя на ДАНС и Председателя на ДАР (да се избират от Народното събрание по предложение на Правителството). Напротив, сегашният модел намирам за напълно удачен: по предложение на МС с указ на Президента. Така се постига една балансираща роля от различни институции, доказала своята полезна обществена функция през последните три десетилетия. Не случайно този модел бе възприет и в новите закони в сферата на сигурността, влезли в сила на първи ноември 2015 г. и в чието създаване участвах активно.

Намирам също така за неаргументирани препоръките да се отнеме правото на наблюдаващия прокурор да иска ползване на СРС по всяко досъдебно наказателно производство. Струва ми се, че лансираните в публичното пространство през последните месеци идеи за решително ограничаване ролята на наблюдаващите прокурори в контекста на ограничаване ролята на главния прокурор следва да се „отърсят“ от подхода „с оглед конкретната личност“, за да не се разрушат фундаментални правни принципи.

Може би ползването и на по-разнообразен справочен апарат от чужди автори би одобрило качеството на дисертацията.

VIII. Заключение

Изхождайки от положителната оценка за представения дисертационен труд, съобразявайки и сериозния професионален и експертен опит на кандидата, с убеденост формулирам своята *положителна оценка* и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор”.

**15-ти май 2022 г.
гр. София**

Член на журито:
/проф. д-р В. Вучков/

R E V I E W

Prof. Veselin Borislavov Vuchkov, PhD

of the dissertation of Ognyan Stoichkov Yanakiev
on the topic "**Improving the Use of Special Intelligence Means for the
Protection of National Security**",

presented for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in the
9. "Security and Defence" higher education field,
9.1. "National Security" professional field,
"Organization and management outside the field of
material production (Security and Defence Management) " scientific
specialty

Sofia 2022

I. Brief biographical data about the candidate

The dissertant Ognyan Stoichkov has a master's degree in Law from Sofia University "St. Kl. Ohridski "(1992). Since 1993 he has been practicing as a lawyer at the Sofia Bar Association. From 2009 to 2013 he was an MP; and since 2014 he has been a member of the National Bureau for the Control of Special Intelligence Means (NBKRS), elected by Parliament. He was also a lecturer at the National Institute of Justice.

The dissertation was developed in individual form of education at the Scientific Section "Strategic Research in Security and Defence" Scientific Section at the Defence Advanced Research Institute of the Rakovski National Defence College. The scientific guidance was provided by Prof. Mitko Stoykov.

II. General characteristics and structure of the dissertation

The title of the dissertation is: "Improving the Use of Special Intelligence Means for the Protection of National Security." The presented work is structured in *three chapters*, it also contains an *introduction* and *conclusion*, as well as a *bibliography*, *general conclusions*, *contributions* and *appendices*.

The *total volume* of the dissertation is 176 pages.

The *first chapter* of the dissertation is entitled "Theoretical foundations for the protection of national security and the use of special intelligence means." This chapter includes *five paragraphs*.

Chapter two is devoted to the *organization of the use of special intelligence means* and in turn contains *three paragraphs*.

Chapter three deals with improving the use of special intelligence means for the protection of national security. Here we find *four paragraphs*.

III. Relevance and significance

It is beyond doubt that the dissertation is very *relevant*. The topic of "special intelligence means" has been the subject of research interest for the whole period since 1989, from different points of view: legislation, law enforcement, case law, control, political consequences, abuses. The very institute of special intelligence means (I mean as a legal institute, i.e a set of legal norms governing the same type of public relations) is constantly in need of improvement and this dissertation is a positive example in this regard.

This determines the *importance* of the presented work - there are certainly changes in the institute of special intelligence means (organizational, structural, legal, bylaws, etc.) and the developed dissertation on this important topic will have its contribution.

IV. Main contributions (scientific and applied) and results: characteristics and evaluation

The following more significant scientific contributions can be highlighted in the content of the dissertation:

First, a successful and ordered historical retrospective of the Institute of Special Intelligence Means in Bulgarian conditions was made, as well as an indicative comparative legal review (USA and the Russian Federation, to a lesser extent France and Germany). I find this an extremely useful endeavor. Moreover, the reasoning of the author of the dissertation, Stoichkov is formulated through the prism of the concept of national security, the concept / concepts of penal policy, strategy / strategies for national security and various laws in this field. The very concept of "national security" is interpreted in its criminal law aspect, as well as through the prism of the European security cooperation. And this is necessary and important in view of the topic of the dissertation. The international legal instruments in the field of the protection of fundamental human rights have also found a place - this is absolutely mandatory when it comes to special intelligence means. I fully support the distinctions made on major topics and institutes; these distinctions are of a substantive nature, not just of a formal nature.

Second, the main scientific contribution is concentrated in Chapter Three of the dissertation - the author "steps" on several possible options for improving the use of special intelligence means (specifically) to protect national security, using the experience of other countries and in line with European standards. legal acts. Very carefully and argumentatively, the doctoral student Stoichkov presents the possible options in view of the legal technique: when a change in the Constitution will be required, when the reform could be carried out without a revision of the Bulgarian Basic Law. Ideas for changes in the Penal Code, the Law on Special Intelligence Means and the Code of Criminal Procedure are presented in detail. I am impressed by the quality of the arguments and the calm academic tone. Some considerations have even been based on provisions of the draft new Penal Code, which was put up for public discussion in 2014 (although it was abandoned as an idea for implementation, perhaps undeservedly), as well as the current new Court ruling in Strasbourg on the topic of the SIM of January 2022. The norms of the Special Part of the Penal Code have been very carefully selected, when the author analyzes criminal acts covering to some extent various aspects of the concept of "national security". The conclusions regarding the necessary changes in the deadlines for the use of SIM, the interaction between the institutions, the notification of the interested parties and the like. For the first time in scientific journalism I find serious arguments for the need for a normative act (with the rank of law) to regulate similar public relations

regarding special intelligence means and access to traffic data (so-called printouts). In general, the overall conceptual model for special intelligence tools in Bulgarian conditions, presented by the author of the dissertation, deserves support.

Many of the conclusions are supported by empirical research.

Based on the above, I believe that *the author of the dissertation has in-depth theoretical knowledge in the specialty and a strong ability for independent research; the work contains scientific and applied scientific results that represent an original contribution to science.*

V. Evaluation of publications and authorship

The author presents *four publications* on the topic of the dissertation in authoritative scientific journals in Bulgaria. I accept all four publications. The publications prove the research abilities of the doctoral student, contribute to achieving the goals of the dissertation and are personal work of the author. I have no information about quoting them from other authors. The abstract, with a volume of 41 pages, comprehensively and accurately reflects the structure and content of the dissertation.

VI. Literary awareness and competence

The *sources* from the bibliographic list are cited appropriately and correctly in the text of the dissertation. 76 bibliographic items are cited, almost entirely in Bulgarian. Internet resources are also used. A total of 477 footnoted references were made. All this testifies to the significant information awareness of the doctoral student.

VII. Critical remarks and recommendations

I will allow myself some minor *remarks and recommendations*:

I cannot accept the thesis, launched by the author, for the need of revision of the model for the appointment of the Chairman of SANS and the Chairman of DAR (to be elected by the National Assembly on the proposal of the Government). On the contrary, I find the current model completely appropriate: at the suggestion of the Council of Ministers with a presidential decree. This achieves a balancing role between different institutions, which has proven its useful public function over the last three decades. It is no coincidence that this model was adopted in the new laws in the field of security, which entered into force on November 1, 2015 and in the creation of which I actively participated.

I also find the recommendations to deprive the supervising prosecutor of the right to request the use of the RCC in pending pre-trial criminal

proceedings to be unsubstantiated. It seems to me that the ideas launched in public in recent months to decisively limit the role of supervising prosecutors in the context of limiting the role of the Prosecutor General should be "shaken" by the "person-specific" approach so as not to undermine fundamental legal principles.

Perhaps the use of a more diverse reference apparatus by foreign authors would improve the quality of the dissertation.

VIII. Conclusion

Based on the positive assessment of the dissertation, taking into account the serious professional and expert experience of the candidate, I confidently formulate my *positive assessment* and recommendation to the Scientific Jury to vote for the candidate's awarding of educational and scientific degree "Doctor".

Jury member:

/prof. PhD. V. Vuchkov /

May 15, 2022
Sofia